HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לפתח חטאת רובץ. יל"ק מתניתין נעל כרכו: **מתני' סורמין את המזבח.** הדשן שהוא חוזה מן הדשן במחתה פעם אחת בין רב למעט ובלבד שלא יפחות ממלא קומץ ונותנו במזרחו של כבש ונפלא במקומו שנאמר (ויקרא ו) והסיר את הדשן וגו' ושמו אצל המזבח וילפינן לקמן מ) מהסיר ממנו מקומו והיכן היתה תחילת עבודת שחרית בהסכמה: **סמוך נו.** סמוך לקריאת הגבר לפני קריאתו או לאחריו: **ביום"כ.** תורס מתניתין: **וברגלים מאשמורה הראשונה.** שהיו בשלישית הלילה כדאמר בגמרא ברכות (דף ג.) ג' משמרות הוי הלילה. ובגמרא ו) מפרש טעמא דכולהו: **ולא היתה קריאת הגבר מגעת.** ברגלים עד שהיתה העזרה מלאה מישראל המניין קרבנותיהן להיות מזומנים להקריבן אחר התמיד מיד: **גמ' אהיכא קיימי'.** מיני יודע לפרשה ונ"ל דה"ג תנן התם מזבח שפקעו שפקעו כו' והיינו משנה בפ"ז דזבחים (דף פו.) ומתוך פקיעותן קופלין ונופלין מן המערכה: **קודש חלות.** לילה: (ה) **ומועלין בהן.** וקודש חלות אינו חשוב עיכול בזבח שיש בו עדיין ממש לפיכך נריך להחזירו למערכה וכיון שנא נעשית כל מלותן קדשי ה' קרינן ביה ואיש ביה מעילה לנהנין ממנו: **אחר חלות.** אין נריך להחזיר (בו) שהחלות עושה עיכול בזבחים שמשלה בו האור ואע"פ שיש בו ממש כדילף לה לקמיה: **ואין מועלין בהן.** כדקיי"ל (בפסחים דף פו.) (ו) **שנעשית** מלותו אין מועלין בו כיון לדית ביה נורך גבוה לא קרינן ביה קדשי ה' וכמעילה כתיב (ויקרא ה) ואשה כשגגה מקדשי ה': **מנה"מ.** לחלות עושה עיכול: **כל לילה והקטיר.** היא העולה על מוקדה כל הלילה אלמא כל הלילה מצוה להיות על מוקדה אלמא כל לילית הויא הקטרת אברים ופי' (ג) מה שעל המוקד מס פקט: **וכשוב אחד חומר כל הלילה והרים.** לסמיך ליה להוא קרא ולבש הכהן מדו בד והרים (ד) הדשן אלמא כל הלילה הוא מצית כעיכול ובקי בשר העולה דשן משמשלה בו האור וכשר להריחו: **חציו להקטרה.** שאינו עיכול ומס פקעו נריך להחזיר להקטיר וחציו להרמה מחלות ולהלן קרוי דשן אלמא חלות משויא ליה עיכול: ומי

אהיבא קיימינן אהא דתנן וכו'. רש"י לא גרס ליה אלא כדי גרס תנן התם וע"י לפרש להיכא קיימי' כלומר על חיזו תרומה קאי ע"כ לא קאי על תרומת הדשן דהיכי פשיטא דהיתה כל שעה שמוך לנקר לפשטיה דקרא משמע הכי על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר וגו' והדר כתיב והסיר את הדשן אלא תרומה מחליפי ליה ומניה דקתמר להא דתנן מזבח שפקעו מנח הני מילי וכו' עד מלקחו חציו להקטרה וחציו להרמה כדאמרינן בזבחים (דף פו:) ר"ל דבמוך חלות עושה עיכול שלמחר אינו יכול להריחם ולהסיר לתפוח וקרי ליה מאשמורה הראשונה. ומשום דשפיר קרבנות ופשיט דשן ונריך להעלותו לתפוח שנאמר בשלמים והעלות המזבח שיוכל לשמוט ולהעלות התמיד בעלות השחר (שם). שפקעו מעל גבי המזבח. לאכן (זבחים פו.). ומועלין בהן. לאכתי בני מזבח ניהו (שם). ואין מועלין בהן. לכיון דהוו להו כמעולין, כדאמרת בגמרא, הוו להו דבר שנעשית מלותו ואין מועלין בו (שם). **מנא הני מילי.** דבחלות מיירי מלתא (שם). **כל הלילה והקטיר.** על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר, דהיינו הקטרה (שם). **וכתוב אחד אומר כל הלילה.** ומסיק ליה והרים את הדשן, וע"כ לאכל הלילה קאי דהא לא כתיב ולבש הכהן מדו בד אלא כל הלילה עד הבקר ולבש והרים, כן משמעי בקדר יומא (שם). **חציו להקטרה.** דלא הוי עיכול אי לאו דשן ממש הוא (שם). **וחציו להרמה.** דאפילו קטין שבהן רמויין להרמה וקרויין דשן ומיהו בשר ממש ליכא למימר דמיקרי דשן (שם). **מתיב רב בהנא.** מדקתני דתמר מניח להרמה, דמשמע דקודש חלות לאו אשה הרמה היא אפילו מן הנעשין דשן (שם).

תום' ישנים

תלת מאה ושיתין **וארבע.** לפי שנות החמה קאמר. **בפ' רבנו חננא**[ל] גרס תנן התם **איברים** כו' כמו **שפי'** בקונטרס. **קודם חצות יחזיר.** בזבחים [פו, ב] מוקי לה בשהיה, ולכך קודש חלות (לא) יחזיר שעדיין חיטו אפר אבל אחר חלות הוי אפר.

מוסף רש"י

תלת מאה ושתין **וארבע.** שהם שנות החמה שם"ה ימים (נדרים לב:). **תורמין את המזבח.** תרומת הדשן מלא ממחתה ונותנו במזרחו של כבש (זבחים פו:). **מאשמורה הראשונה.** ומשום דשפיר קרבנות ופשיט דשן ונריך להעלותו לתפוח שנאמר בשלמים והעלות המזבח שיוכל לשמוט ולהעלות התמיד בעלות השחר (שם). שפקעו מעל גבי המזבח. לאכן (זבחים פו:). ומועלין בהן. לאכתי בני מזבח ניהו (שם). ואין מועלין בהן. לכיון דהוו להו כמעולין, כדאמרת בגמרא, הוו להו דבר שנעשית מלותו ואין מועלין בו (שם). **מנא הני מילי.** דבחלות מיירי מלתא (שם). **כל הלילה והקטיר.** על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר, דהיינו הקטרה (שם). **וכתוב אחד אומר כל הלילה.** ומסיק ליה והרים את הדשן, וע"כ לאכל הלילה קאי דהא לא כתיב ולבש הכהן מדו בד אלא כל הלילה עד הבקר ולבש והרים, כן משמעי בקדר יומא (שם). **חציו להקטרה.** דלא הוי עיכול אי לאו דשן ממש הוא (שם). **וחציו להרמה.** דאפילו קטין שבהן רמויין להרמה דקתני מתיב רב בהנא. מדקתני דתמר מניח להרמה, דמשמע דקודש חלות לאו אשה הרמה היא אפילו מן הנעשין דשן (שם).

עין משפט נר מצוה

קו א מיי' פ"ג מהל' ממרים הלכה יא: קז ב מיי' פ"ו מהלכות מעשה הקרבנות הל' ג ופ"ז מהל' מעילה הלכה יב:

ה) נדרים נב. ע"ש, ג) [זבחים פו:], ד) זבחים פו., ה) ד"ה ג"ז שם:, ו) [ע"ז], ז) מ"א, ח) [ל"ל מתעלין],

תורה אור השלם

1. הֲלוֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תֵּיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ: בראשית ד ז
2. צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ: ויקרא ו ב
3. וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קודם חלות לילה יחזיר ומועלין בהן דקודם חלות אינו כו' כל"ל ועד"ק: (ב) ד"ה ואין מועלין בהן כדקי"ל כל שנעשית מלותו: (ג) ד"ה כל הלילה כו' ופי' **אם פקע** מה שעל המוקד וכס"ד: (ד) ד"ה וכתוב אחד כו' והרים את הדשן מגמ':

רבינו חננאל

לפתח חטאת רובץ. השטן בגימטריא שס"ד עולה והשנה יש בה שס"ה ימים כדי שיעור שמו יש לו רשות להסטין, יום אחד והוא יום כיפור אין לו רשות להסטין. **בכל יום תורמין את המזבח בקריאת הגבר או סמוך לו מלפניו או מלאחריו** כו'. תנן התם בשחיטת קדשים פרק תשיעי אברים שפקעו מעל גבי המזבח קודם חצות יחזיר ומועלין בהן אחר חצות לא יחזיר ואין מועלין בהן, כלומר כבר עבר זמנם ובטלה קדושתם. **מנהני מילי אמר רב כתוב אחד אומר כל הלילה והרים וכתוב אחר אומר כל הלילה והקטיר.** ובענין הזה כתובה זו השמועה בשחיטת קדשים בפרק המזבח מקדש באחריתו. פי' קרא דכתיב הכי לא אשכחנן, כי כתיב קרא הכי כתיב, על מוקדה על המזבח כל הלילה, ותני בתורת כהנים, מה אני מקיים לא ילין חלב חגי עד בקר, זהו האמור ללמוד שיהו מעלין מן הארץ האברים שפקעו מעל גבי המזבח כל הלילה [והא מה אני מקיים כל הלילה] שיהא נותנן מבוא השמש והן מתאכלין על גבי המזבח כל הלילה, א"כ מה ת"ל עד בקר, אלא אם אינו ענין לאיכול אברים תנהו ענין לתרומת הדשן, מלמד שתורמין את המזבח כל הלילה. וכיון שהוא מפורש כך בתורת כהנים אמר רב קרא הוא שכל הלילה כשר להקטרה וכשר להרמה, הא כיצד, חלקהו חציו של לילה להקטרה וחציו להרמה.